

A Városliget igazán szép márciusban. A madárcsicsergés fényesen és selymesen siklik végig a lombok között, szép lassan szétcsorog a levegőben, majd összeér az apró kavicsok ropogásával a talpam alatt. A természet zenél, én pedig sétálok a ritmusára. De ezúttal egy másik szólam vegyül ebbe a harmonikus dallamba, ami erőteljes, lüktető és rituálisan ismétlődő. Egyre csak közeledik felém, mígnem teljesen kivethetővé válik egy sugallatszerű készlet. Annak vágya, hogy meglátogassam a Néprajzi Múzeumot, mert erős megérezésem támad egy kiállításról, amely az amerikai őslakosok kultúráját mutatja be. Azután rájövök, hogy ez nem megérezés, pusztán egy emlék, hiszen az egyik nap kerestem rá a tárlatok listájára. Mindegy. Attól még ugyanolyan áhítattal és érdeklődéssel veszek rá jegyet. A fotók különböző őslakos törzsek életét dokumentálják... hatásosak, felkavaróak, szívszorítóak. Láthatjuk a nélkülözést, a nyomort, de ugyanakkor az élet szeretetét, ünneplését és az érte folytatott mindennapi küzdelmet is. Vegyes érzésekkel távozom. De összességében elégedetten térek vissza a szállásomra. Ez egy izgalmas és élménydús nap volt – mondom magamnak. Azonban hamar rádöbbenek, hogy ezzel a túlzottan önigazoló pozitivitással csak megpróbálok elfedni valamit. Valamiféle fura hiányérzetet, amibe talán még bűntudat is vegyül. Egész éjjel forgolódom, de reggelre legalább már kezd feldehingeni, hogy mit kell tennem. Vissza kell mennem a Városligetbe, mert ennek az egész rossz érzésnek ahhoz a rejtélyesen hívogató zenéhez van köze, amit ott hallottam.

Első utam tehát oda vezet. Izgatottan várom, hogy újra halljam ezt a megbabonázó muzsikát, de közben meg tartok tőle, hogy elszalasztottam a lehetőséget, és nem hallhatom többé. Szerencsém van. A tegnap hallott, sajátos dallamok a szélbe kapaszkodva közelednek felém. A zene forrása sem lehet már távol. Ahogy haladok felé, elgondolkodom bizonyos fogalmakon, amelyeket túl gyakran használunk, sokszor olyan kontextusokban, amikbe nem is illenek bele. Ilyen például a szerencse és a balsors, vagy a megérezés meg a sugallat. Hajlamosak vagyunk túlmisztifikálni mindent, amivel nem szeretnénk szembenézni, amiért nem akarunk felelősséget vállalni. Tegnap azt hittem, hogy valamiféle sugallat hangja vezérelt a Néprajzi Múzeumba, de valójában az ignorancia hangja volt. A zene ugyanis, ami olyan nagy hatással volt rám, egy népviseletbe öltözött amerikai őslakos táncát keltette életre. De én nyomban más helyeken kezdtem el keresni a kulturális lenyomatokat, miközben az egyik leghitelesebb ott volt az orrom előtt. Egy középkorú férfi, aki átszellemülten táncol a dob és a fuvola mágikusan egybeolvadó ritmusára, ami egy ütött-kopott, vastag repedésekkel borított képernyőjű telefon hangszórójából tör elő. Hagyományos gypjúponcsót visel, amelyen a lila, a sárga és a zöld szín dominál. Odamegyek, és pénzt dobok az előtte lévő kartondobozba, melynek közömbös barناسága gúnyos ridegséggel villan meg néhány, hanyagul odavetett százfórintos alatt. Nem pusztán szájalomból teszem, hanem mert tényleg lenyűgöznek a mozdulatai, az átélése. Óhatatlan vágyat érzek rá, hogy megszólítsam, hogy többet megtudjak róla.

– Jó reggelt! Elnézést, tud magyarul? – kérdezem bizonytalanul.
– Jó reggelt! Már több mint harminc éve itt élek, szóval fogjuk rá. – válaszolja. Szavai egyszerre hordoznak egyféle bölcs békét és egy csipetnyi cinizmust, amit jogosnak érzek. Majd derűsen elmosolyodik, amiből arra következtetek, hogy nem vette zokon a kérdést.
– Nagyon tetszett a tánca. – hadarom lelkesen. A férfi nyugodt mozdulattal a közelben lévő padra mutat, hogy üljünk le.

– Ez a Mütrüm Purun, ami Mapudungun nyelven vendégváró táncot jelent. Ezt táncolja a Mapuche törzs, az én törzsem két- vagy négyévente minden novemberben és márciusban. Én minden évben eltáncolom ezekben a hónapokban, mert emlékezni akarok, milyen volt gyerekként együtt táncolni a szüleimmel és más kedves ismerőseimmel Araucaniában. Amikor átjárnak a kultrung, a rituális dob rezdülései és végigáramlik bennem a pifüllka, a rituális fuvola hangja, és semmi más nem számít, csak a pillanatot és a mozdulataim egymást követő ritmusa.

– Nagyon szép ez a törzsi hagyomány, köszönöm, hogy megosztotta velem. Esetleg megtudhatom, mi az úr neve?

– A nevem Antinanco, amit talán úgy lehetne magyarra fordítani, hogy a Nap sólyma. De itt mindenki csak Antinak szólít. – meséli nevetve. Majd arcvonásai komorra válnak, és tekintete a mélybe réved. – 16 éves voltam, amikor a chilei gyárat, ahol a szüleim dolgoztak, biztonsági okokra hivatkozva bezárták. Több országban is szerencsét próbáltak, folyton utaztunk, mint a nomádok, végül itt kötöttünk ki. Idegen ország, idegen nyelv, idegen kultúra... Számomra nagyon nehezen ment az alkalmazkodás, és sajnos a minden egyes napra kijutó rosszalló tekintetek és gúnyos megjegyzések sem segítettek a helyzeten. Otthontalannak és nincstelennek éreztem magam. Anyám ilyenkor mindig gyengéden megsimogatta a hajam, és a kojotról mesélt. A kojotról, aki egyszerre jó és rossz, egyszerre vad, aljas bajkeverő és huncut, szeretetehes gyerek. A kojotról, aki mindannyiunkban ott lakozik. Mindig azt mondta, hogy azok az emberek, akik másokat bántanak, hagyták, hogy a bennük élő kojot dühe elhatalmasodjon fölöttük, de akik meg tudják szelidíteni saját kojotjukat, azokban a határtalan alkotókodv, életszeretet és segítőkészség fog eluralkodni. Keresd azoknak a társaságát, akik meg tudták szelidíteni a bennük élő kojotot. Mondta mindig... De alig egy évvel később, hogy ideköltöttünk, nagyon beteg lett. Lehet, hogy a chilei gyár betegítette meg, lehet, hogy más. Majd nem sokkal később elveszítettük. Ekkor kezdődtek az alkohol-problémáim. Rossz társaságba kerültem, és egyre jobban csúsztam le a lejtőn. Nem érdekelt más, csak hogy azt a sok fájdalmat és haragot zsibbadt érzéktelenségbe fojtsam. Apám sem tudta már sokáig elviselni ezt a helyzetet. Szégyent hoztál a családra. – mondta lemondó hangon, majd elment. Nem láttam többé. Azóta alkalmi munkákból tartom fenn magam, meg néha kiségit pár barát, de nem szeretek a terhükre lenni. Na mindegy... köszönöm, hogy meghallgattál, régóta nem meséltem már magamról senkinek.

– Nem. Én köszönöm a bizalmat, hogy megosztotta velem ezt a különleges történetet, amit biztosan nem fogok elfeledni soha. Ezt a csodálatos táncot pedig mindenképpen folytassa, mert nagyon értékes és fontos, még ha nem is mindig ilyen visszaigazolások érkeznek rá. Szívből kívánom, hogy a tánca egyszer majd kapja meg azt az elismerést és megbecsülést, amit megérdemel, és ígérem, ezentúl én is megpróbálok felhívni a figyelmet azokra a kisebbségi hangokra, amelyek gyakran nem jutnak el a nagyközönséghez. Miközben ülök a vonaton, és a Néprajzi Múzeumban készített fényképeket nézegetem, Antinanco táncára gondolok... a táncra, amelyet életben tart. A táncra, amely életben tartja. A kojotra, aki mindannyiunkban ott él... és az emberre, aki újratáncoltatta nekem az egymásra való odafigyelés képességét.

Tóth Yvett-Beatrix Hangok a perifériáról

Az Egymásra lépni tilos! 2024 pályázat irodalom kategória harmadik helyezettje